

Dr. Matija Murko.

Dne 10. februarja t. l. je preteklo petdeset let, kar se je rodil (1861) v Drsteli pri Sv. Urbanu zunaj Ptuja profesor dr. Matija Murko. V gimnazijo je pohajal najprej v Ptuj, končal pa je srednjo šolo v Mariboru. L. 1880. je šel na Dunaj, kjer se je posvetil slavističnim in germanističnim študijam. L. 1886. je bil na podlagi disertacije iz germanistike „Über das Adamsglossar“ promoviran sub auspiciis imperatoris za doktorja filozofije. V govoru, ki ga je imel pri slavnostni promociji, je obravnaval snov: „Über die Bedeutung der Fremdwörter“.

Že leto nato je dobil ustanovo dunajske univerze ter šel na Rusko, kjer je ostal 18 mesecev. Tukaj je imel dosti priložnosti, da se je temeljito seznanil s starejšo rusko književnostjo ter prišel tudi v ožjo dotiko z ruskim učenjaskim svetom.

Vrnivši se v domovino, je postal referent slovanskih dnevnikov v ministrstvu zunanjih zadev. Obenem je bil od l. 1892. do 1896. profesor slovenskega jezika na c. kr. Terezijanšču ter učitelj ruskega jezika na zavodu za orientalske jezike (1891—1899). L. 1896. je postal profesor ruskega jezika na konzularni akademiji, kjer je poučeval do l. 1902. Na podlagi obširnega dela „Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der slavischen Romantik, I. T. Die böhm. Romantik, Graz 1897“ se je habilitiral še v istem letu za privatnega docenta slavistike na dunajskem vseučilišču. L. 1902. pa so ga pozvali za rednega profesorja v Gradec, kjer deluje skupno s svojim kolegom, prof. Strekljem.

Grabowski¹, katerega spis nam je poleg drugih virov služil za podlago, deli Murkovo znanstveno delovanje v štiri skupine, t. j. v a) lingvistično, b) kulturno-zgodovinsko, c) primerjevalno-literarno, d) narodopisno.

Ker je ta razdelitev zelo pregledna, se je hočemo držati tudi mi. V svojih mlajših letih se je Murko bavil podrobneje s slovniškimi vprašanji, spadajočimi deloma v nemški, deloma v slovenski jezik. Jezikoslovne spise je objavil v Arhivu, Letopisu Slov. M. in Radu jugoslov. akad. v Zagrebu.

V kulturnozgodovinski del Murkovih spisov spadajo članki, ki se nanašajo na kulturno zgodovino deloma Slovencev, deloma vseh Slovanov. V prvi vrsti nam je omeniti nekaj monografij, posvečenih izvečine učenjakom slavistom: Miklošiču, Oblaku in germanistu Heinzlu.

Trajen in res veličasten spomenik je postavil svojemu dragemu prijatelju V. Oblaku z življenjepisom, ki ga je obelodanil v Knezovi knjiž. S. M. l. 1899. To je biografija, kakor jih imamo malo v slovenskem slovstvu. Pisatelj nam ne opisuje samo Oblakovega življenja, ampak nam podaja popolno sliko in natančno analizo delovanja prerano nam umrlega učenjaka. Malo skrajšano je izšlo to delo tudi v nemškem jeziku: Vatr. Oblak, ein Beitrag zur Geschichte der neuesten Slavistik. Wien 1902.

Obširno študijo o J. Kollárju je spisal Murko v Letopisu M. S. l. 1894. in 1897.

Jako zaslužno in temeljito delo pa je Murkova knjiga, ki je izšla v Amelangovem založništvu v Lipskem l. 1908., namreč: Geschichte der älteren südslawischen Literaturen.²

V skupino primerjalno-literarnega delovanja Murkovega nam je šteti v prvi vrsti spise, ki se nanašajo na apokrifno

literaturo in prehod takih snovi v slovansko slovstvo. V Sitzungsberichte dunajske ces. akademije je izšla l. 1890. obsežna razprava: Die Geschichte von den sieben Weisen bei den Slaven. V študiji: Die russische Übersetzung des Apolonius von Tyrus und der Gesta Romanorum (Arch. XIV.) dokazuje prepričevalno na podlagi posameznih rokopisov, da ima ruski tekst svojo podstavo v poljskem, ki pa ni nič drugega, nego samostojna preuredba češke povesti o Apoloniusu s Tyra.

Kakor raziskuje prof. Strekelj medsebojno vplivanje slovanskega in nemškega naroda v slovniškem oziru, zlasti kar se tiče besednega zaklada, tako si je Murko pridobil velikih zaslug kot raziskovalec izvunnarodnih vplivov v literaturi. Najlepsi uspeh teh primerjevalnih študij je njegova izvrstna knjiga: Deutsche Einflüsse auf die Anfänge der slavischen

DR. M. MURKO

Romantik I. Teil. Die böhmische Romantik. Graz 1897. To delo je vzbudilo med učenjaki največje zanimanje. Tukaj se je pokazal Murko kot pravega in temeljitega slovstvenika, ki zna soditi kritično in nepristransko, ki je umel združiti svoje slavistično in germanistično znanje v harmonično celoto. Skoro vse ocene, katerih je nepregledno število, se izražajo o tem velezanimivem delu laskavo in pohvalno. Seveda so mu s te ali one strani tudi očitali, da je v iskanju tujega vpliva zašel včasih malo predaleč. To pa so le malenkostni nedostatki, ki zaslužnemu delu ne kratijo njegove vrednosti.

Obširno razpravo o srbsko-hrvaški narodni pesmi pri Nemcih je napisal Murko v Arch. (XXVIII): Die serbokroatische Volkspoesie in der deutschen Literatur. Podaja nam natančen pregled, kako se tudi Nemci niso mogli ogniti vplivu južnoslovanske narodne pesmi, kako je zlasti vplivala Vuk-Karadžičeva zbirka na Goetheja in Grimma, kako se je znanje o tej poeziji vedno bolj širilo po raznovrstnih prevodih in specialnih študijah.

Zelo plodovito delovanje pa razvija prof. Murko na polju slovanskega folklorja ali narodopisja. Izpočetka je iskal za

¹ Tad. Stan. Grabowski: Najnowsza Historia Literatur potudniowosłowiańskich i działalność prof. M. Murki, Kraków 1910.

² Kot važen dodatek k temu delu je izšla v začetku letošnjega leta v Ljubljani brošura: Zur Kritik der Geschichte der älteren südslawischen Literaturen. Povod tej knjižici je dala Čorovičeva kritika v Arch. XXXII. (str. 275—281), ki hoče Murkovi knjigi odreči znanstveno vrednost.